

HARJU
MAAKOHUS

Hr Mart Vörklaev
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 26.06.2023 nr 1.1-10.1/4533-1

Meie 26.07.2023 nr 10-3/23-78

Krediidiinkassode ja -ostjate seaduse elnõu

Lugupeetud rahandusminister

Tänan võimaluse eest avaldada arvamust krediidiinkassode ja -ostjate seaduse eelnõule (edaspidi KIKS või eelnõu).

Eelnõu ja selle seletuskirjaga tutvumise järgselt esitasid arvamust avaldanud Harju Maakohtu kohtunikud eelnõu kohta alljärgnevaid tähelepanekuid.

Krediidilepingutest tulenevate võlgade sissenõudmisega või nende ülesostmisega tegelevate inkassofirmade tegevuse reguleerimine ja järelevalve on oluline teema, mis seni on tarbijate kaitsmisel jäänud tähelepanuta. Seetõttu on tänuväärne, et eelnõuga minnakse direktiivist 2021/2167 kaugemale ja reguleeritakse tarbijalaene, mida väljastavad peale pankade ka muud krediidiandjad.

Kõige tõhusamat tarbija kaitset pakub eelnõus märgitud VÕS § 415 lg 1 muutmine. Kohtu hinnangul tagaks tarbijate parema kaitse seaduses sätestatud selge viivisemäär (elnõu § 415 lg 1 alternatiiv) s.t et tarbijatelt ei saaks ühelgi juhul nõuda kõrgemat viivist kui VÕS § 94 lg 1 + 5% aastas. Viivisemäära kohtu otsustada jätmise ei tagaks tarbijale kohest kaitset, sest seaduses sätestatud määrast kõrvalekaldumise võimaldamine jätkaks viivisemäära kohtupraktika kujundada ning selle ühtlustamine oleks aeganõudev. Seetõttu toetame eelnõu § 415 lg 1 alternatiivi, millega kehtestatakse kindel viivisemäära ülempiir tarbijate jaoks.

Tarbijate kaitseks võiks seadusesse alles jääda VÕS § 416 lõikest 2 tulenev krediidiandja lepingu ülesütlemise-eelne kohustus pakkuda läbirääkimiste ja kokkuleppe sõlmimise võimalust. Eelnõu sõnastus sundtäitmise toimingute alustamise eelse etapi kohta jätab mulje, justkui võiks seda teha ka pärast täitedokumendi saamist (üldreeglina pärast kohtumenetlust).

Seega tekitab praegune eelnõu sõnastus ebaselgust, millal see võimalus tarbijale ikkagi anda tuleb ja seda ei saa pidada mõistlikuks. Tekib küsimus, kas lauseosa „enne võla sundtäitmiseks toimingute alustamist“ on vajalik, kui normis sisaldub viide § 416 lg 1 tähtajale (täiendav tähtaeg kohustuse täitmiseks enne lepingu ülesütlemit).

Kehtiva VÕS § 416 lg 2 rikkumine ei too kaasa ülesütleamise tühisust (RKTko 03.06.2020, nr 2-17-7502), mis tähendab, et krediidiandjal on kohustus pakkuda läbirääkimiste võimalust, kuid selle rikkumise korral ei kaasne krediidiandja jaoks mingeid negatiivseid tagajärgi. VÕS § 416 lg 2 on tarbijat kaitsev säte, mille kaitse-eesmärk võiks olla tarbijakrediidilepingu ülesütleamise tühisuse kaasatoomine (T. Tampuu eriarvamus 2-17-7502 lahendile). Teeme ettepaneku lisada eelnõusse § 416 lg 2 rikkumisega kaasnev selge tagajärg s.o tarbijakrediidilepingu ülesütleamise tühisustagajärjetus.

Lisaks eelnevale veel mõned tähelepanekud.

KIKS-i § 3 lg 2 sätestab krediidiinkassona tegutsemise õiguse vaid osaühingu või aktsiaseltsina. Regulatsioonist võiks selgelt nähtuda, milline on viidatud normi rikkumise tagajärg. Kas selleks võiks olla tegevusloa mittedaamine.

KIKS-i § 4 lg 7 toob ja defineerib uue mõiste „viivises krediidileping“. Sellist mõistet võlaõigusseadusest ei tulene. Õigeks ei saa lugeda käsitlust, mille järgi loetakse leping sissenõutavaks muutunuks (viitega VÕS § 82 lg-le 7). Sissenõutav saab olla nõue, mitte leping.

Vastavalt KIKS-i § 12 lõikele 2 ei tohi tegevusloa lõppemisel krediidisaaajatelt rahalisi vahendeid vastu võtta. Võiks olla selgelt välja toodud, kas tegemist on üksnes järelevalvet puudutava regulatsiooniga või kas ja milline on sätte mõju VÕSi lepingu täitmise üldregulatsioonile.

Rakendussättest võiks selgelt tuleneda, kas uus regulatsioon kohaldub ka varasematele laenudele, mille tasumisega ollakse viivituses, aga mida ei ole enne uue regulatsiooni jõustumist loovutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi

kohtu esimees